

KÉT TALÁLKOZÁS ISTENNEL

TEXTUS: 1MÓZ 28,11-22

Ma arról beszélgetünk, hogy hogyan találkozott Jákób kétszer is Istennel. Először az égig érő lajtorjánál, aztán a Jabbók parti tusakodásnál. Nézzük először a történet előzményeit! Gondolom, mindenki ismeri Ézsau és Jákób történetének az első részét, amikor Ézsau egy tál lencséért eladta Jákóbnak az elsőszülöttségi jogát, aztán Jákób, az anyja, Rebeka segítségével becsapta meggyengült szemű öreg apját, Izsákot, és kicsalja tőle az elsőszülöttségi áldást. Hogy ezt helyesen tette vagy nem, erre most ne térjünk ki, hiszen Ézsau kétségtelesen nem vette komolyan az elsőszülöttségi jogát, ami az akkori világ szemében anyagi és erkölcsi javakban egyaránt a legnagyobb érték volt. Ugyanakkor Isten a kiválasztáson alapuló terveiben már a terhesség utolsó napjaiban beavatta Rebekát, hogy „*két nép van méhedben [...], de a nagyobbik szolgál a kisebbnek*” (25,23).

Mikor Ézsau megjött a vadászatról, és megtudta, milyen csalással ütötte el júsától az öccse, könyörgőre fogta a dolgot: „*Avagy csak az az egy áldásod volt neked apám? Áldj meg engem is apám*” (27,38). Az atyai áldás azonban visszavonhatatlan, még akkor is, ha csalással szereztek meg. Ézsau haragra gerjedt, és magában így gondolkodott: „*Közlelednek már a napok, amikor majd apámat gyászoljuk. Akkor meggyilkolom az öcsémet, Jákóbot*” (27,41).

Persze Rebekának fülébe jutott a dolog, ezért magához hívatta a kisebbik fiút, és elmondta neki, hogy Ézsau meg akarja ölni, és akkor Ismael, Ábrahám másik fia, a legközelebbi férfi rokon, a vérbosszú törvénye szerint meg fogja torolni Jákób halálát. De miért veszítené el Rebeka egyszerre mind a két fiát? Rebeka így gondolkodott: Eredj, keress menedéket Paddan-Aramban¹ a bátyámnál, Lábánnál, és ha majd Ézsau dühe lecsillapodott, megüzenem neked (27,42-45). Izsáknak pedig ezt mondta Rebeka: Eluntam életemet Ézsau hettita feleségei miatt. Ha Jákób is egy ilyen bálványimádó nőt venne feleségül, minek nekem az élet (27,46)? Izsák tüstént hívhatja is a fiát, s azt mondja neki: Fiam, ne végy feleséget a kanaániták lányai közül! Menj el Paddan-Aramba, és nagybátyád, Lábán leányai közül válaszd ki magadnak az egyiket!

¹ Mezopotámiát jelenti – ld. LXX és Vulgata –, az elnevezés a Tigris és Eufrátesz folyó mindkét oldalán elhelyezkedő területre vonatkozik. Van azonban olyan megfontolás is, amelyik abból indul ki, hogy az akkád *padanu* (‘út’) jelentését alapul véve a Paddan-Aram az ‘Aram felé vezető utat’ jelentette, Mezopotámia és Szíria északi részére vonatkozott. Ez megfelelne Hárán nevének, ami szintén ‘utat’ jelent. Másfelől az aram *paddáná* (Bábá Káma traktátusban [Babiloni Talmud, 96 b] fordul elő), jelentése ‘ökörpár,’ (egy pár ökör). Vannak, akik ‘eke’ jelentést is tulajdonítanak neki. Paddan-Aram ennek figyelembevételével ‘felszántható földet’ jelentene. Analógiának számít még éppen a Jákób történetre utaló, Hóseás könyvében előforduló *sáqab ’urám*, ‘Aram mezeje,’ ‘Aram mezősége’ (Hós 12,13). Jákób sokféle csalása miatti menekülése Arám mezejére és feleségéért való ottani szolgálata Hóseás számára Izrael idegen hatalmak közé való elvettetését példázza, hogy aztán egy verssel később (Hós 12,14) Jákób negatív magatartásával szemben antitetikus parallellként állítódjék Isten próféta általi szabadító cselekedete.

Nem tudjuk, hogy az öreg vak ember megbocsátotta-e már a csalást, vagy felismerte a történetekben Isten akaratát, mindenesetre tudva azt, hogy az áldás megmásíthatatlan, még egyszer megáldotta a hosszú út előtt álló fiát. „*A mindenható Isten áldjon meg, szaporítson és sokasítson meg [...], adja neked Ábrahám áldását [...] hogy örökség szerint bírd a földet [...], amelyet Isten adott Ábrahámnak*” (28,3-4).

A bibliaolvasó embernek itt most a saját szüleikre kell gondolniuk. Hányszor nem mondtunk mi is igazat. Ők azonban, ha ez rosszul is esett nekik, továbbra is elhalmoztak a tanácsaikkal és szeretetükkel. Mennyivel inkább így van ez a mi mennyei Atyánkkal, akinek a szeretete mindent elfedez (1Kor 13,7). Csak Ézsau nem érzett meg semmit a szülői szeretetből. Amikor azt látta, hogy a szülei biztos helyre mentik Jákóbot a bosszúja elől, azzal bosszulta meg az apját és az anyját, hogy még egy kanaánita nőt vett feleségül (28,9).

I. A vándorút

Jákób tehát nekiindult egy olyan útnak, mintha ma valaki elhatározná, hogy gyalog elindul Párizsba. Alighogy leszállt az este, felkerekedett Beérsebában, a pusztában, a csillagos éjszakában. Mert a keleti ember, ha nagy útra ment, a nappali hőség miatt inkább éjszaka vándorolt. Gondoljunk a napkeleti bölcsekre, azokat is éjszaka egy csillag vezette (Lk 2,9). Attól való félelmében, hogy Ézsau majd üldözőbe veszi, letért a Hebronon, Betlehemén át vezető karavánútról, és kerülőutakon vándorolt tovább. Itt két tanítást vegyünk ki ennek kapcsán az igéből.

1) Látszólag úgy néz ki, hogy a vándorboton kívül nem visz magával semmit. A valóságban magával vitte azt, ami menekülésre kényszerítette. A bűneit. Azt, hogy becsapta a bátyját, és törvényes jussából kiforgatta. Azt, hogy hazudott jóhiszemű, vak apjának. Olvastam egyszer egy kisregényt. Ott azzal büntették a gyilkost, hogy a halottat leoldozhatatlanul rákötözték a hátára, és úgy kellett vele mennie. Nem tudott megszabadulni tőle. Valahogy így van Jákóbbal is. Menekül, de nem tudja elfelejteni, amit tett.

Az ember élete ott szokott megváltozni, amikor egyedül marad a bűneivel. Amikor világos lesz előtte, hogy mit szegett meg és mit mulasztott el Isten parancsolataiból. Figyeljétek meg, hogy az emberek mennyire menekülnek ettől a találkozástól. Beszélgetnek, szomszédolnak, szórakozni járnak, csak egy pillanatra ne maradjanak egyedül a lelkiismeretükkel, amely vádolja őket a cselekedeteik miatt. De a lelkiismeret-furdalástól ilyen ügyeskedésekkel nem lehet szabadulni.

2) Szóval a háta mögött a tisztázatlan múlt, és előtte a bizonytalan jövő. Ekkor jött a másik probléma, hogy el kell hagynia azt a földet, amelyről azt az ígéretet kapta, hogy majd ott „*népek szolgálnak neked*” (27,29). Hogyan részesül majd az áldásban, ha elhagyja azt a földet, amit Isten ígért neki és az utódainak? Az ókori keleti ember helyi istenekben hitt, akiknek a hatásköre csak a saját területükre terjedt ki. Az idegen föld már idegen istenek hatáskörébe tartozik. Gondoljunk Jónásra. Ő is azért ült egy Tarsisba menő hajóra, mert nem akarta vállalni a ninivei megbízást. Azt hitte, hogyha a tengerre száll, kiszabadul Izrael Istene, Jahve hatalma alól. Jákób szívét is ez a kérdés szorongatja most: Vajon Ábrahám Istene el tudja-e kísérsni őt ezen a hosszú úton, és meg tudja-e védelmezni őt Izrael határain túl is?

Persze, Ábrahám hitét Isten mindenütt jelenvalóságáról nem örökölte Jákób. Mert hitet nem lehet örökölni. A hitnek minden generációban, minden egyes ember életében újra meg kell születnie. Ez alól Jákób sem kivétel. Annakidején Jónást egy tengeri vihar és egy nagy hal tanította meg arra, hogy Isten az egész világ ura, hatalmas mindenre kiterjed, és ha azt mondta, hogy Ninivébe kell menni, akkor ő el is fog menni oda. Mert úgy van, ahogy Dávid írja a 139. zsoltárban: „*Hová menjek lelked elől? Orcád elől hová jussak? Ha a mennybe szállnék ott vagy, ha a boltak hazájában (a Seolban) feküdnék le, te ott is jelen vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger tulsó végén laknék, ott is kezéd vezérelne engem* (7-10).

Jákób életében is hamarosan kiderül, hogyha a szülőföldjét, a hazáját el is veszti, Istenét nem veszítheti el. Mert Istene vele megy. Az Újszövetség népe is megtanulta, hogy az Immánuel név azt jelenti, Jézusban velünk van Isten! Jákóbbal is ez történik. Isten nem hagyja el, a pusztában is rátalál!

II. Hogyan talál rá Isten?

Jákób egy éjszakát és egy napot ment egyfolytában, amikor ráesteleddt. Anélkül, hogy tudta volna, egy ősi kánaáni szentélyhez, Luzba érkezett. Valamikor Ábrahám is épített itt egy oltárt, amelyen kétszer is áldozott, amikor Egyiptomba ment, és amikor visszatért onnan (1Móz 12,8; 13,4; 35,6). Az oltár kövei szépen körbe voltak rakva. Jákób csak arra gondolt, hogy halálosan fáradt, kivett egy követ a körből és ráhajtotta a fejét, majd nyomban elaludt. Akkor álmában találkozott először Istennel. Ábrahám és Izsák bizonyára hűségesen tanította őt mindarra, ami Isten felől tudható, és ami az atyák istenélményéből a következő nemzedék számára átadható. De mennyire más a tanítás, és mennyire más a saját élmény! Emlékszem rá, hogy a második világháború idején, amikor hazajött a frontról egy szabadságos katonára és mesélte az élményeit, mindez milyen távolinak tűnt. De amikor aztán 1944 nyarán a Soroksári úton egy szőnyegbombázás során ránk dőlt a háromemeletes ház, eltört a gáz- és a vízvezeték, aztán derékig vízben állva, fuldokolva a gáztól végre kibontottuk a vészkijáratot, és a szurok sötétből kimásztunk a napfényre, a romok tetejére, akkor kezdtem megérezni, mi az, hogy háború. Szóval más a tanítás, és más az élet.

Egy nagyon gyarló, de szemléltető hasonlaltal úgy tudnám ezt megmagyarázni, hogy ha egy tizenhat éves kamasz fiúra ránevet egy kócos kis csitri lány, sokkal hitelesebben ismeri meg a szerelmet, mintha ugyanezt a témát vaskos kötetekből próbálta volna megtanulni. Nos, ez történt itt Jákóbbal is. Közvetlenül élte át az Isten közelségét. Ha pedig Pál apostolra, Augustinusra, Assisi Szent Ferencre, Lutherre, Kálvinra, Albert Schweitzerre vagy Martin Luther Kingre gondolunk, akkor kiderül, hogy az ilyen átélésekből újult meg a történelem során mindig az egész kereszténység is. A szentíró szerint Jákób úgy élte át az Istennel való találkozást, hogy egy hatalmas létrát látott. A héber *sullám*, amit a Bibliánk 'létrának' fordít, nagyon ritka szó. Egész pontosan 'kőlépcsőzetet' jelent, olyant, mint a mezopotámiai – Babel tornyához hasonló – teraszos templomok, a „zikkuratok” oldalán felfelé vezető lépcsők, amelyen fehér ruhában jártak fel és alá a papok úgy, mint itt a létrán az angyalok. Valószínűleg Háránban is volt ilyen templom, ahol Rebeka, Jákób anyja született és bizonyára mesélt róla a gyermekeinek. Mezopotámiában a „menny ka-

pujának” hívták őket és azt tartották róluk, hogy összekötik a mennyet a földdel.² A létra, amit Jákób szintén a „menny kapujának” nézett, itt lent a sziklás földön nyugodott, de a teteje egészen az égig ért. Úgy hitték, általa összeköttetés, valóságos kapcsolat születik a mennyei világ és a földi világ között. Ezt jelképezik a leírásban szereplő le-föl járkáló angyalok. A szentíró úgy írja le, hogy a létra tetején maga az Úr áll, Ábrahám és Izsák Istene. Akkor Jahve megerősítette az atyáknak adott ígétét: „*Ezt a földet, amelyen fekszel, neked adom és a te magodnak [...] És íme, veled vagyok, hogy megőrizzelek téged, akárhová mégy, visszabozlak erre a földre. Mert nem hagylak el, amíg nem teljesítem, amit megígértem néked*” (28,13-15).

És most itt megint megtanulhatunk két igazságot:

a) Jákób előtt világos lett, hogyha Isten meg akar keresni engem, akkor meg is talál. Isten nem haraggal és ítélettel fenyegetőzik, mint ahogy a Jehova Tanúi tanítják, hanem szeretettel közeledik Jákóbbhoz, és segíteni akar rajta. Az is kiderül továbbá, hogy Isten nemcsak odahaza Isten, hanem a messze idegenben is. Ami mai nyelven azt jelenti, hogy nemcsak a templomban, itt a négy fal között Isten az Isten, hanem kint a világban is.

Azt is meg kell látnunk, hogy Isten akkor jön közel hozzánk, amikor nagy bajban vagyunk. Jákób igazán bajban volt. Ézsau meg akarta ölni. Bizonyára vannak köztünk is, akik nagy megrázkódtatásokat éltek át. Lehet az egy betegség, egy kóros, egy sikertelen vállalkozás, valakiben csalódtak, vagy magukra maradtak. Ugyanakkor azt is megtapasztalták, hogy ilyenkor kerültek közel Istenhez. Akik ezt a találkozást átélték, azok egyetértenek Pál apostollal, amikor azt mondja, „*tudjuk, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van*” (Róm 8,28). Hogyha az életed kemény próbákhoz érkezik, ne akard a kezed kiszakítani Isten atyai kezéből, mert bizonyos, hogy drága ajándékokat szalasztanál el.

b) A második tanítás abban a kifejezésben van, hogy „*a teteje az égig ért*” (12). Amilyen valóságosan a földön volt a lajtorja egyik vége, olyan valóságosan felért a másik vége az égig. Tehát itt nemcsak valami „iránymutatás” történt, hanem valóságos kapcsolat, valóságos összeköttetés született. Mert Jákób azt is álmodhatta volna, hogy egy magas létra az ég felé mutatott. Ennek az lett volna a jelentése, az üzenete, hogy keresd az Istent. Mert meg lehet találni őt. Ma is sokféle ilyen „létra” van, ami az ég felé mutat, de a teteje nem ér fel egészen az égig. Felhívja a figyelmet a mennyei világra, de nem segít el oda.

Ilyen például az a jó szándékú erkölcsi oktatás, hogy „légy jó ember, mert van Isten az égben, és nem jó vele ujjat húzni!”

De sajnos ezt kell mondanunk a prédikációs szolgálatunkról is. Időnként megtörténik az a csoda, hogy „teteje az égig ér,” tehát valóságosan elsegít a megtérésre, újjászületésre, az Istennel való közösségre. De ez mindig a Szentlélek csodája, nem a prédikátor érdeme. Az átlageset itt is az, hogy a prédikációnk csak az ég felé mutat, de nem ad elég erőt arra, hogy el is jusson általa az igehallgató az Istennel való igazi közösségre. A mai ember vallásosságát így lehet jellemezni, hogy létrát emelek az ég felé, és elindulok rajta fölfelé. Látnunk már túzoltólétrát, amely alul, az autó-

² Ez ideig mintegy harmincöt zikkuratot tártak fel, melyeknek kétharmada Mezopotámia déli részén épült. Közel a fele még feltáratlan. A zikkuratok korai formája 5-10 m magas teraszos templom volt, s a legrégebbiek a Kr. e. IV. évezredben épültek (ld. Bernhardt, Karl-Heinz: *Die Umwelt des Alten Testaments, I. Die Quellen und ihre Erforschung*, Evangelische Verlagsanstalt Berlin, 1968. 194.).

ban van megtámasztva? Hús-harminc méter magasra fel lehet tolni ezt a szellemes létra-rendszert. De minél feljebb kúszik rajta a tűzoltó, annál jobban imbolyog az egész létra. Ilyen a legtöbb ember vallásossága. Alul van megtámasztva, az ember akarásában, vágyakozásában, erőfeszítésében, istenkeresésében. Sok templomjáró ember sem a földön nincs többé, sem az égben nincs még. A két világ között imbolyog a saját vallásosságával. De figyeljük meg: Jákób nem azt álmodja, hogy ő elindult a menny felé, hanem azt látja és azt hallja, hogy Isten hajol le a földön küzdő emberhez. Valóságos mennyei áldásokat ad a mindkét lábával a földön álló embernek. Ezt az isteni segítséget nevezi úgy a Biblia, hogy Jézus Krisztus. Amikor ő valóságosan emberré lett, benne egészen a „földig” ért Isten szeretete. Jézus Krisztus nemcsak felmutatott az ég felé, hanem valóságosan el is hozta az ég ajándékait a földi embereknek. A bűnbocsánatot, a gyógyulást, a Szentlelket és az örök életet (Jn 1,51). Csak el kell fogadni!

III. Mi történik *azzal, aki találkozik Istennel?*

1) Az álomból felébredő Jákób első reakciója a félelem. Minden keleti ember évezredek óta tudja, hogy az Isten „szent területén” előkészületlenül, rituális mosakodás nélkül megérkezni nem szabad. Ezért rémült meg Jákób. *„Bizonyára az Úr van ezen a helyen és én nem tudtam”* (28,16).

Aki ismeri a Bibliát, az tudja, hogy Izrael népe a Sínai törvényadás óta Isten jelenlétét mindig úgy élte át, mint pusztító tüzet, amit élő ember nem tud elviselni. Mózes is, amikor elvonult előtte Isten, elrejtőzött egy sziklahasadékban (2Móz 33,22), mert ha valaki belenéz az Isten arcába, az olyan, mintha rövidzárlat támadna egy dinamitgyárban, vagy felrobbanna egy hatalmas benzintartály. Mert Isten jelenléte elhordozhatatlan. Ezért kiált fel Jákób, hogy *„az Úr van ezen a helyen és én nem tudtam!”*

Isten utolért, és látja a bűneimet. Sokszor gondol az ember arra, hogy elmegyek a templomba, kint hagyom a gondjaimat, és békességet keresek. Sok mindent kint hagyhatunk a templomon kívül, de a bűneink ide is elkísérnek. Jaj, ha a templomban bűnökkel megrakodva találkozunk a szent Istennel. De ha úgy jövünk a templomba, mint olyan helyre, amit a Jézus Krisztus keresztye olyan menedékhelyé tett, mint az Ószövetségben a menedékvárosok, ahol az ő kereszthalála a mi bűneinkre is bocsánatot szerzett, akkor már nem rettenetes érzés az Úr jelenléte, hanem elmondhatjuk a zsoldárossal, hogy *„Isten közelsége olyan igen jó nekem”* (Zsolt 73,28).

Földi életünk egyik nagy tévedése, hogy nem számolunk a Láthatatlan Jelenvalóval, az életünket körülvevő Istennel. Hogyan éli át a mai ember Isten jelenlétét? Mindenki körül ott vannak azok, akiknek szolgálnunk kell. A szüleink, a hitvesünk, a gyermekeink. Mindazok, kik ránk bíztak, akikhez Isten rajtunk keresztül küldi a kenyeret, a jó szót, a vigasztalást. Egyszer láttam egy holland renaissance festő képen, hogy minden kéregető, minden úton járó, minden mezítelen, minden beteg és minden fogoly maga az Úr Jézus Krisztus, aki kér tőlünk egy darabkát abból, amit nekünk adott. Ugye milyen sokszor az Úr van ezen a helyen, és mi nem vesszük észre? Igen, atyámfiai, ez a legszomorúbb az életben. Megjelenik a földön a testbe öltözött Szeretet, a Gyógyítás, a Segítség, a Megváltás, az Elet Fejedelme, megfogja kezünket, és mi nem ismerjük fel őt. Nem ismerték fel azok sem, akik ezelőtt majd kétezer esztendővel Galileában és Jeruzsálemben földi testben szemtől szembe látták az Urat. Nemcsak hogy nem látták meg benne életük Urát, hanem úgy érezték,

hogy az Isten szerinti életnek ő az egyetlen akadálya. Nincs sürgősebb dolog, mint megszabadulni tőle és eltiporni, mint egy kártékony férget. Igen, a golgotai kereszt a legjobb bizonyíték arra, hogy az Úr volt ezen a helyen, és mi nem tudtuk azt.

2) Jákób második reakciója, hogy amikor felébredt, fogadalmat tett, mint minden ókori keleti ember. *„Valamit adsz nékem, annak tizedét neked adom”* (28,22). Ez egy nagyon híres vers, mert néhány egyház ezen az alapon vezette be tagjai számára a kötelező tizedfizetést. Mi éppen az a generáció vagyunk, akik átértékelték azt az ideológiai harcot, hogy ki a tulajdonosa a Föld javainak. Az egyén-e, amint azt a magántulajdonra berendezett társadalom hirdeti, vagy a közösség, amint azt a köztulajdont megalósító társadalmak tanítják. A Szentírás tanítása szerint minden testi és lelki jónak a tulajdonosa Isten, aki aztán ebből az ő roppant gazdagságából a teremtményeinek ajándékokat ad. Mindebből az következik, hogy mi minden javunkkal, egész életünkkel Isten tulajdonai vagyunk. Persze ha minden Istené, könnyen támad az a kísértés, hogy akkor semmit sem kell adni neki. Ezért rendeli az ige több helyen is a tizedfizetés kötelezettségét, mintegy jelképes kiábrázolását annak, hogy minekutána mindenünk Istené, sőt az övéi vagyunk, királyi joga elismerésül, dicsőségének szolgálatára visszaadjuk a nekünk adott javak egy részét. Ezzel elismerjük, hogy minden javunkkal csak sáfárok vagyunk. Ezekből az Isten dicsőségére adott adományokból él az anyaszentegyház, támogatja a szűkölködő szegényeket, a beteg gondozást és a tudomány hajlékait. Ezért kell ezt gyakorolnia minden keresztyénnek, nem zúgolódva, nem úgy, mint egy rákényszerített kényelmetlen adót, hanem szüntelenül emlékezve az apostol mondására: *„A jókedvű adakozót szereti az Isten”* (2Kor 9,7).

3) A harmadik dolog, amit reggelre kelve Jákób tett, az az, hogy a kő váncosát leöntötte olajjal, felállította a pusztában, és elnevezte Bételnek, ami magyarul azt jelenti: Isten háza. Ezzel megépült a földön az első templom.

Nézzük meg mi is a templom? Olyan hely, ahol elszakadok a világtól és Istennel találkozom. Igen, a Szentírás sokszor hangsúlyozza, hogy Isten nem lakik kézzel csinált templomokban, hiszen őt az egek egei sem fogadhatják be, nemhogy egy szűk kis hajlék. Hogy ő nem található sem a Garizim-hegyén, sem Jeruzsálemben, hanem, miután Lélek, lélekben és igazságban kell imádni őt (Jn 4,23-24). Mindez nem azt jelenti, hogy ne legyen egy hely, amit arra szántak, azért építettek, és arra célra szenteltek, hogy ott az élő Istennel találkozzék az ember. Nem azért, mintha Isten csak ott volna, hanem azért, mert a templom elszigetel a világtól, csendesség vesz körül, megszabadulunk mindattól, ami megakadályoz, hogy Istennel találkozzunk. Nem lehet komolyan venni az embereknek azt a mondását, hogy én nem járok templomba, otthon imádkozom. Otthon is kell imádkozni, de otthon ezer egyebet is csinálunk, és mindaz elvonja a figyelmünket. A templomban semmi egyebet nem csinálunk, csak idejövünk azzal a szent vágyakozással, hogy Istennel találkozzunk.

A templomban azért találkozhatunk Istennel, mert itt az ő igéje zeng. Semmi egyéb nem hangzik, csak az ige. Itt nem nyomja el a világ zaja sem. Itt Isten beszél hozzánk, nevünkön szólít, rámutat arra, hogy mit tett értünk, és megkérdézi, hogy mit akarunk tenni érte.

Nagy dolog, hogy a Tejúton minden csillag a maga útján menjen, nagy dolog, hogy tavasszal a természet virágba boruljon, nagy dolog, hogy az erdők madarai is

megkapják a táplálékukat, tehát, hogy minden élőlény megérezze Isten gondviselő kezét. De a legnagyobb az, hogy mi úgy vagyunk itt a templomban Istennel, mint az orvos rendelőszobájában a beteggel. Az, hogy megoldja az életünk gondjait, azért van az eleve elrendelés, ezért lett testté az Ur Jézus Krisztus, ezért ment végbe nagypénteken áldozata, és ezért működik a Szentlélek munkája, hogy elvehessük a bűnbocsánatot, szomorúságunkban, erőtlenségünkben megvigasztalódjunk, elkészüljünk az életre, a halálra, az örökkévalóságra. Hogy hozzánk is lehajoljon az ég.

JÁKÓB ÉJSZAKÁJA³

TEXTUS: 1MÓZ 28,11-22

Többen panasztak, hogy álmok gyötrik. Beszéljünk ma egy álomról. Jákób bételi éjszakájáról.

I. A tudósok azt mondják, hogy az álom mindig az előzményekből fejthető meg csupán. Nézzük meg, mi volt Jákób álmának az előzménye! Kevéssel előbb anyjának az ügyes csele révén megnyerte az elsőszülöttségi jogot és áldást, ami az akkori világ szemlélete szerint anyagi és erkölcsi javakban is a legnagyobb érték volt. Utána jött a szörnyű fordulat, hogy Ézsau haragja fellángolt, halálra kereste őt, s Jákób mindent elhagyva egyedül menekült át a pusztákon, anyjának rokonaihoz, Háránba. Mindent megnyert, és mindent elveszített. S most egyedül bujdosik a sivatagban. Sehol egy ember, sehol semmi segítség, csak a szíve van tele félelemmel.

Óh, fiatal ótestámentomi herceg, hol van a te dicső fejedelemséged? Hol van a te mérhetetlennek tartott gazdagságod? Hol a hadsereged, nyájad, néped, ami mindent ígért, az áldás! Szörnyű egyedülléted van csak pusztán. De nemcsak Jákób jutott ilyen helyzetbe. Isten gondoskodik arról, hogy mi is elérkezzünk néha a bételi sivatagba, az elárulás kietlen pillanataiba, amikor számba vesszük, hogy mi voltunk, és mivé lettünk. Ti, akik olyan magabiztosan kezdtétek, nézzetek körül, mire jutottatok? Öreg, fáradt, rokkant testvérek, hol van a szép ifjúságotok? Gyógyíthatatlan betegek. Hol van a sugárzó egészségetek? Nézd, milyen árván, egyedül, elhagyottan élünk az élet sivatagában.

II. Azt mondtam, hogy Jákób egyedül volt, nem vitt magával semmit. Magával vitte azonban mégis azt, amit legkevésbé akart, ami elől menekült. Magával vitte a bűneit. Azt a szörnyű bűnt, hogy hazudott, jóhiszemű, vak atyját megcsalta, idősebb testvérét igaz jussából kiforgatta. Mindezt olyan számításal, olyan leleményesen hajtotta végre, hideg, hadvezéri biztonsággal, hogy nincs rá mentség. Nem mentheti magát éhséggel, haraggal, fellobbanó szenvedéllyel. Mert a legtisztább percében

³ Meditációs anyag, prédikációvázlat, mely alkalmas arra, hogy igehirdetésre való készüléskor továbbgondoljuk. Az igehirdetés megírására hatással volt Ravasz László: *Jákob éjszakája* című prédikációja (in: *Isten rostájában*, I. Beszédek, írások, Franklin-Társulat Budapest, 1941. 342. kk.)

határozta el és hajtotta végre azt, amit nem szabad. Most pedig egyedül van a bűnnel a pusztában. Egyedül úgy, ahogy egy szörnyű elbeszélés szerint a gyilkos hátára leoldhatatlanul rákötözik a halottat. Mennie kell velem, nem tud elszakadni, nem tud a helyzetem változtatni. Nem tud egyedül lenni.

Egyedül a bűnnel. Jártál-e már te ezzel ebben a pusztában? Maradtál-e már egyedül beszennyezett ó-embereddel? Mindazzal, amit Isten parancsolataiból elmulasztottál, vagy megszegtél? Szörnyű dolog, hogy mi mindent hord magával egy lélek. Ezt csak akkor látjuk, ha néha egyedül maradunk ezzel a rettenetes birtokállománnyal. Ha egyszer ráültetnének egy halomra, és azt mondanák, itt van mindaz a szemét, amivel életedben lakhelyedet öntudatlanul is teleszórtad; itt van mindaz a szenny, ami rád tapadt, és amit magadról lemostál. Micsoda óriási szemétdombon találnánk magunkat! Pedig ez rózsáskert lenne ahhoz képest, ha egyszer halomra gyűjtenénk minden rossz cselekedetünket. Egy kibeszélhetetlen utálatos szeméthegy tetején lennél, olyanfélén, amilyenek Jeruzsálem határában a Gyeheennát mondták.

Jártál-e te már ebben a sivatagban? Nem figyeltél meg embereket, akik menekülnek a magánytól, mindig szomszédolnak, mindig beszélnek, mindig szórakozni járnak, hogy jaj, csak egy percre ne maradjanak egyedül, hogy ne vádolhassa őket elrontott életükért a lelkiismeret.

III. A pusztában Jákóbbal csodálatos dolog történt. Isten megszólította. A régi egyszerű népek gyermekes szent hiedelmével mondja el az Írás, hogyan történt ez a találkozás. Jákób előtt fenn az égben megjelent Isten, mint egy főséges nagy király a maga csodálatos trónján. Távol van és mégis közel. Királyi felsége vonz és taszít egyszerre. Jákób úgy szemléli ezt, hogy egy beláthatatlan hosszú létra nyúl fel a földről az égig, és ott járnak fel és alá küldöttei, az angyalok. Ez az út nyílik meg a pusztában alvó, bűnei súlya alatt nyögő Jákób számára is.

Jákób még csodálkozott, hogy éppen ott látja, és éppen ott találja meg Istent. Mi már tudjuk, hogy Istent nem is lehet másutt megtalálni, csak ott, ahol bűneinkkel magunkra hagyatva árvaságban, tehetetlenül vonaglunk a földön. Ma már tudjuk, hogy az a létra nem egy gyermeki álmokkép, hanem ószövetségi prófécia. Utalás a keresztre, amelynek a fáján földre szállott az, aki örökkévaló, és felemeltetett az egékbe a vérző emberi tetem, amelyik véghezvitte az engesztelő áldozatot.

Isten a keresztfa mellett megszólít. Két dolgot mond:

1) „*Az Úr [...] szólott...*” (13).

Isten nekünk is megmondja, hogy ő kicsoda. Óh, milyen csodálatos dolgokat mond! Nemcsak azt, hogy égnek, földnek Istene, nemcsak azt, hogy atyáinknak gondviselő pásztora, hanem nekem, éppen nekem és neked, könyörülő és irgalmas Atyám! – „*Örökkévaló szeretettel szeretlek téged*” (Jer 31,3). Megmondta már neked is, hogy Atyád?

2) De nemcsak azt mondja meg, hogy ő ki, hanem ígéretet is tesz. Ez az ígéret lehet olyan, mint amit Jákóbnak mondott. „*Íme, én veled vagyok és megőrizlek téged, bárhová mégy, visszahozlak erre a földre, nem hagylak el, míg be nem teljesítem, amit neked mondtam*” (15).

De lehet az is, hogy „*Megbocsátattak a te bűneid*” (Mt 9,2; Mk 2,5; Lk 5,20; 7,48). „*Ne félj én megváltottalak [...], enyém vagy*” (Ézs 43,1). Mindegy hogyan mondja, az mindenképpen az evangélium, jó hír, örvendetes üzenet, aminek az a summája: „*Úgy szerette Isten e világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy valaki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.*” (Jn 3,16). Mondta-e már neked is?

IV. Jákób úgy ébred, mint egy álomjáró. Szeme még megvakult, keze reszket, s amikor egészen magához tér, két dolgot művel:

- 1) Észreveszi Isten jelenlétének jegyeit, megfogja a követ és oltárrá teszi.
- 2) Aztán erre az oltárra áldozatot helyez, és erős fogadalmat tesz.

A pusztaságban megszólított emberrel is ez történik. Mihelyt magára eszmél, észreveszi Isten közelségének, segedelmének nagy bizonyosságait. Észreveszi, hogy van oltár, és rajta nagy áldozat. Van templom, van egyház, és benne ige és Szentlélek. Van megváltottak társasága, a Jelenések könyvben említett fehér ruhába öltözött, megváltott sereg. Van kikkel imádkozni, és vannak, akik imádkoznak érted. Van, akiket szeress, és akiknek szolgálj, és vannak, akik szeretnek, és szolgálnak neked. De Jákób fogadalmat is tett. „*Békességgel térek vissza az én atyám házához, akkor az Úr lesz az én Istenem. Ez a kő, amelyet oszloppul állítottam fel, Isten háza lesz, és valamit adsz nekem, annak tízedét neked adom*” (21-22).

Pusztaságból csak ilyen fogadalommal lehet kijönni. Azzal a fogadalommal, hogy Isten az enyém, én pedig Istené, mindenem, amim van, az övé, és minden, ami neki van, az enyém. Elmondta-e már?

Jákóbnak az a szándéka, hogy mostantól fogva nem a napot, holdat, nem is a tisztességet, vagy a világi előnyt tiszteli, hanem Istent. Ha jobban megnézzük a szöveget, kiderül, hogy Jákób ezt bizonyos önző érzületből tette. Úgy gondolkodott, hogyha Isten vele lesz, hogy védje és gondját viselje, akkor ő is hajlandó Istent elfogadni Istenéül. Legtöbbszörre mi is így járunk el. Istenhez való első fordulásunkat többszörre az önzés vezeti. Alkut kötünk. Ha a vallás boldoggá tesz engem, vallásos leszek. Jákób életében Isten elfogadta ezt az alkut. Meg gazdagította őt nyájakkal, vagyonnal, akárhová ment (31,18).

Ugyanígy történt a tanítványokkal is. Az érdektelen, érdek nélküli vallásosság csak később jött meg. Később a tanítványok már nem gondoltak magukkal, hanem csupán az igazsággal és Mesterükkel, és készek voltak a vértanúhalált is elszenvedni az ő ügyéért. Ezen lemérheted, hogy milyen fokon áll a te vallásosságod.

V. Végül még annyit: Jákób hibáit Isten a megtérés után is meglátogatta és megbüntette. Huszonegy évig kellett száműzetésben élnie, és csak akkor térhetett vissza, hogy atyjának a szemét lezárhassa. Tehát csak a bolond beszél így, hogy vétkeztem, de majd megtérek és megszabadulok a bűn következményeitől. A valóságban egyetlen ember sem menekülhet meg a bűnös tettek következményeitől. Ha a bűnét megbánja, bizonyosság lehet az Isten bocsánata felől. Lehet, hogy ennek nyomán a lelkiismeret-furdalás is elhallgat a szívében, de ez sem mentesíti őt a gonosz tettét büntető következményektől.

JÁKÓB A JABBÓK RÉVÉNÉL⁴

LECTIO: 1MÓZ 32,1-32

TEXTUS: 1MÓZ 32,26B

Ma Isten Szentlelke segítségével arról a minden keresztyén embert izgató kérdésről szeretnék beszélni, hogyan lehet az embernek új élete? Elrontott életemet hogyan lehet jóvátenni? Miképpen lehet új életet kezdeni? Felolvasott igénk Jákób Jabbók révi tusakodását állítja elénk. Ez a történet arról beszél, hogy *a keresztyén embernek harcolni kell az új életért*. Igaz, hogy a reformáció azt a jelszót írta egyházunk zászlajára, hogy kegyelemből hit által nyerjük el Istentől bűneink bocsánatát, az új életet és az üdvösséget. De ez nem jelenti azt, hogy most már meg lehet spórolni az Istennel való tusakodást. Nézzük csak meg, hogyan harcol, mint birkózik Jézussal a kananeus asszony a leánya életéért, a kapernaumi százados a szolgája gyógyulásáért, a jerikói vak a szeme világáért. Az új élet ajándékának ez a titka: az Istennel való tusakodás.

Bevezetéképpen nézzünk egy kicsit vissza Jákób életébe. A neve annyit jelent, mint *csaló*. Születésekor belekapaszkodott az ikertestvére, Ézsau sarkába, és attól kezdve folyton civakodott vele. Egy tál lencsén megvette tőle az elsőszülöttségi jogot, aztán egy kecskegödölye bőrével a kezén becsapta öreg, vak apját, Izsákot. Egy pálcával nekiindult Mezopotámiának, és húsz év múlva, amikor kifosztotta apósát, Lábánt, elindult hazafelé, és immár olyan gazdag ember, hogy nyájai vannak, négy felesége és egy sereg szolgája. Így érkezünk meg a történetünk színhelyére, a Jabbók révéhez.

I. Isten keresi Jákóbot

Ez történetünk első tanítása. Isten kereste Jákóbot. Így kezdődik az új élet. Felolvasott igénk azzal kezdődik, hogy Jákób angyalokkal találkozott (2). Az a héber kifejezés, amit a Bibliában így olvasunk, hogy „*szembe jöttek vele*”⁵ (2), a héberben rajtaütésszerű találkozást jelent. Így is mondhatnánk, rátaláltak. De Jákób ekkor még nem vette észre, hogy kereste őt Isten, s hogy ellene, illetve érte készül valamit cselekedni.

Pedig Jákóbnak nem ez az első találkozása Istennel. Mindkét találkozás olyan nagy jelentőségű volt az életében, hogy nevet is adott annak a helynek. Elnevezte az első Bételnek, a másodikat Peniélnek. A két találkozás között húsz esztendő telt el. Mindkettőnél ugyanaz az Isten, de milyen más ember lett Jákób! Az első találkozásor fiatal, türelmetlen, aki maga akarta kierőszakolni Istentől az elsőszülöttségi jogot, most pedig húsz esztendő elteltével már meglett, lecsillapodott ember lett, aki hazavágyik, mint estefelé a nyáj.

⁴ Az igehirdetés néhány eleme, gondolata megegyezik az utána következő prédikációban elmondottakkal. Az ismétlődések, átfedések ellenére is közöljük, mert így is önálló egész.

⁵ A *págá'* gyök kifejezheti a rajtaütésszerű találkozást. A 1Móz 28,11 versében azt fejezi ki, amikor Jákób akaratán kívül „rábukkant” a szent helyre Bét-Élben. Bír 8,21-ben pedig szinte a *hrg* (‘megölni’) ige szinonímiájaként fordul elő. Kifejezi a mi ‘ráröntani’ szavunkat (Bír 15,12; 18,25).

Az első találkozáskor szegény ember volt, minden elmaradt tőle, amit az élet adott. Szülői ház, szülői szeretet, biztos kenyér, aztán egy pálcával a kezében nekivágott a bizonytalan jövőnek. Mikor visszafelé jött, már gazdag ember lett. Sok nép volt vele. Nyáját hajtottak előtte, melyből hatszáz főnyit kiválaszthatott, hogy előreküldje haragvó bátyja kiengesztelésére. Az első találkozáskor egyedül volt, magányos üldözött vándor, most nagy családja van, szolgálhad veszi körül, egy nemzetiség tekintélyes feje lett.

Míndez azt mutatja, hogy Isten mindenkivel találkozni akar. Szegénnyel és gazdaggal, öreggel és fiatalal. Meggondolatlan ifjakkal éppúgy, mint az idős, meglelt emberekkel, akik már úgy érzik, hogy az életük tüze lassan elhamvad. Isten találkozni akar azzal, aki egymagában jár, akit mindenki cserbenhagyott, vagy aki mindenkit elhagyott. Találkozni akar azzal is, akit mosolygó arcok vesznek körül, és olyan mozgalmas körülötte az élet, hogy legfeljebb éjjel tud csendben egyedül lenni Istennel. Mint Jákób, aki előreküldte a nyáját. Isten mindenkivel találkozni akar.

Lehet, hogy vannak közöttünk, akiknek ez az üzenet nagyon kellemetlen. Mert nem akarnak találkozni Istennel, hanem menekülni akarnak előle. Ezek hallják meg, hogy hiába menekülsz Isten elől. A 139. zsoltár írója bölcsen fogalmaz, amikor így szól: „*Hová menjek a te lelked elől, és a te orcád elől hová fussak?*” (7). Isten elől nem lehet elmenekülni. Útjába áll az embernek. Útjába állt Jákóbnak, amikor Mezopotámiába ment, és akkor is, amikor onnan haza akart menni. Kerülgethetjük őt, bujkálhatunk előle egy életem át, behunyhatjuk a szemünket, befoghatjuk a fülünket, elhessegethetünk magunktól mindent, ami Istenre akar emlékeztetni, akkor is hiába van minden. Istent nem lehet elkerülni. Ha előbb nem, hát majd ott fenn kell találkoznunk az élő Istennel, akitől itt lent elmenekültünk. Ott fenn kell majd megállnunk az örök Bíró előtt.

Jákóbnak ez a két találkozása azt is megvilágosítja, hogy Isten *mindeniütt* elébe tud állni az embernek. Mindkét találkozás helye a pusztaság. Nincs ott semmi, ami különösebben Istenre emlékeztetné. Nincs ott a szövetség ládája, a templom, az oltár körül forgolódo paptság, zsoltárt zengő ünneplő néptömeg, mégis az élő Isten áll ott Jákób előtt. Isten *mindeniütt* elibéd tud állni. Utunkba állhat most a templomajtóban, amikor ki akarunk menni, és azt mondja, nem lehet innen úgy távozni, ahogy idejöttünk. Lehet, hogy otthon csendes óráinkban áll mellénk, vagy amikor valakinek a halálos ágya mellett kell megállni. Tehát hiába kerüljük Istent, hiába dobjuk tűzbe a Bibliánkat, hiába akarjuk kirázni fejünkől az imádságokat, melyeket gyermekkorban tanultunk meg. Isten mégis megtalál. Mert Isten keresi a bűnös embert.

II. Istennel kell vívni

Történetünk második üzenete az, hogy nem emberekkel, hanem Istennel kell megvívni a harcot az új életért. Jákób abban a téves elképzelésben élt, hogy a csalásai, a hamis meggazdagodása után eltelt már húsz esztendő, és ez elegendő arra, hogy fátylat borítson a múltjára, hogy mindenki elfelejtse, ami történt, és ő úgy kezdhet viselkedni, mintha semmi sem történt volna.

Ekkor érte a szörnyű meglepetés, hogy húsz esztendő távolából is utoléri a bűnei. Ézsau nem felejtett. Hiába küldött neki engesztelő ajándékot, követői jelentették, hogy nagy sereggel közeledik, hogy bosszút álljon Jákóbon. Jákób szívére ekkor rátelepedett a félelem. Az itt található héber „félelem” szónak nagyon érde-

kes a jelentése.⁶ Szűk térre való bezárás, az összenyomottság érzése rejlik benne. A középkorban építettek egy érdekes kivégző kamrát. Ennek a kamrának nem volt se ajtaja, se ablaka. A halálra ítéltet egy nyíláson lökték alá. A szerencsétlen csak percek múlva érzekelte, hogy a mennyezet lassan, de feltartóztathatatlanul süllyed, és pillanatok alatt kiszámíthatta, hogy mikor éri el a padlót. Ebből a szorultságból ő nem menekülhet.

Valami ilyenféle érzés lehetett úrrá Jákóbon, amikor ott a Jabbók révénél meghallotta Ézsau seregének a közeledését. Valóban nagy szorultságban volt. Halálfélelemben. Csak éppen két dolgot nem akart észrevenni. Azt, hogy halálos veszedelmének oka a saját bűnei, és hogy az előrenyomuló emberi bosszú mögött az isteni Bíró akarja őt felelősségre vonni. Tehát, hogy neki nem a bátyjával, Ézsauval, hanem Istennel van számadása!

Félelmében segítség után nézett. Háttha segít a régi ravaszság. Kétfelé kell osztani a csapatot, háttha az egyik megmarad. De már maga sem hitt benne. A bűneit fel nem ismerő, de a bűnei következménye alatt szorongó ember nagyon hasonlít Jákóbra. Istennel szemben némi szorongást érez, de alapjában véve azt hiszi, hogy Istennel nincs számolnivalója. Amikor utoléri a bűnei, nem ismeri fel bennük a bűnt, okoskodik, ravaszkodik, megpróbálja elfelejteni, eltusolni, csakhogy ne kelljen számadásra állni.

Pedig nincs kiút, mint abból a középkori cellából. Isten azt üzeni, hogy a bűn zsoldja a halál (Róm 6,23). Jézus Krisztus keresztye mutatja, hogy mennyire az. Bűneinkből bűnbánat és bűnbocsánat, tehát Jézus Krisztus nélkül nincsen szabadulás. Hiába is próbálkozunk.

Ebből a szorítóból csak egyetlen kivezető út van. Jézus Krisztus keresztye. Luther egyszer álmot látott. A Sátán lépett hozzá, hogy hosszú listán elébe tárja a bűneit. Luther végignézte és elismerte, hogy ezek valóban az ő bűnei. De csak ennyit tudsz? – kérdezte. A Sátán újabb listát mutatott, hosszabbat az előzőnél. Luther azzal ugyanezt tette. A harmadik lista után a Sátán kárörömmel szólt Lutherhez: Így hát, Márton barát menthetetlenül az enyém vagy! Luther nyugodtan válaszolt: Kereset tudsz, Sátán! Majd fogta a három listát, élesen áthúzta, mondván: Jézus Krisztus az én Megváltóm mindezt vérevel eltörölte. Ezt nem tudad, Sátán! Mert a hívő embernek egyedül Istennel van számadása.

III. Az imádság

Igénk harmadik tanítása, hogy *Istennel imádságban kell megívni a harcot az új életért.* Gyermekkoromban láttam egy képes folyóiratban egy érdekes képet. Az erdő közepén volt egy tisztás. Éjszaka volt. A fák közül villogó szemű fenevadak lestek ugrásra készen egy védtelen kisgyerekre, aki a tisztás közepén állt. De mozdulni sem mertek, mert a gyermek mellett tűzrakás égett. Amíg a tűzrakás ég, nem mertek támadni. Így úzte a félelem Jákóbot azon az éjszakán az imádság tűzéhez, Isten köze-

⁶ A *šrr* gyök jelentés változataihoz és előfordulásaihoz ld. Botterweck, G. Johannes & Ringgren, Helmer: *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Band VI., Verlag W. Kohlhammer Stuttgart, Berlin, Köln, 1989. 1113 kk. Zsolt 31,9 versében a zsolttáros arról beszél, hogy az Úr tágas térre állította, majd pedig arról, hogy szorongattatik (10). A *marháb*-nak (9) szemléletes elletéte a *šar* (v. ö. még Zsolt 118,5).

lébe. Még nem a bűnbánat hajtja, nem is valami meleg, közvetlen kapcsolat. Hanem valami belülről fakadó szükség.

Az egyik történettudósunk nemrég felfedezett egy különös kéziratot. Két protestáns lelkész írta, akiket megidéztek, és perbe fogtak a pozsonyi véstörvényszéken (1673-1674). Választhattak, hogy gályarabságra ítélik őket, vagy aláírnak egy nyilatkozatot, hogy megtagadják a hitüket, és akkor megmenekülnek. Ők az utóbbit, a hittagadást választották, és szabadon engedték őket. Társaikat odaláncolták a gályapadokhoz, és megindultak lefelé az Adria vizén. A két megmenekültet azonban hajtotta a lelkiismeret-furdalás, és megindultak utánuk a parton, szemmel tartva a gályát. Erről az útról írott naplójuk az említett különös kézirat.

Jákóbot is valami ilyen különös, belső szükség hajtotta Istenhez. Rájött, hogy neki Istennel rendezetlen ügyei vannak, csak azt nem tudta még, hogyan kezdje el az imádságot. Ez az imádság nem Jákób hitéből fakadt, hanem Isten hűségére támaszkodott. Jákób már máskor is látta megnyilatkozni az egeket. Már kipróbálta Isten segítségét. Most is erre hivatkozott. Szaván akarta fogni Istent: Azt mondtad, térjek vissza a hazámba, azt mondtad, megsokasítod a magomat, nos, akkor arra kérlek, szabadíts meg engem a bátyám, Ézsau kezéből, mert félek tőle (11). A legtöbb ember mikor szokott imádkozni? Amikor bajban van. Amikor fél. Félelmében menekül imádságában Istenhez.

Thurneysen bázeli professzor egyik prédikációs kötetének az előszavában említ egy különös képet. Képzeld magadat egy magas torony lapos, korlát nélküli tetejére. Egyszeriben egy kéz taszítani kezd a tető széle felé. Már-már egyensúlyodat veszítve zuhanni kényszerülsz. Mit teszel akkor? Belekapaszkodsz a taszító kézbe. Az egyetlen, ami megtarthat. Így járt itt Jákób is Isten szavával. Félt Isten szavától. Tudta, hogy ítélet rejlik benne, ha egyszer elkezdí őt vesézni, most mégis Isten szavába fogódzott. Ez a jó imádság! Milyen különös Isten hűsége. A szavába lehet fogódzni, legyen az ítéletes, mint a törvény vagy megdöbbenő, mint a kereszt. De megtartatás van benne.

Egy pillanat alatt felvillant benne, hogy egy pálcával kelt át a Jordánon (10). Isten mindvégig jó és hűséges volt hozzá. Ennek köszönhette mindazt, amije csak van. A moralisták bizonyára felháborodnak Isten „igazságtalansága” láttán. De milyen kicsinység mindez ahhoz az „igazságtalansághoz” képest, amit Jézus Krisztussal engedett cselekedni, rázúdítván az ártatlanra a bűn büntetését, csak azért, hogy megismerjük Isten jóságát. Tudunk-e már imádkozni? Tudunk-e belekapaszkodni Isten kezébe? Bizony, ez is kell az új élethez.

Ekkor egy nagyon érdekes dolog történt, amit Jákób imájánál már szavakban megfogalmazva hallottunk. Abba a taszító kézbe kapaszkodott Jákób, amelyik őt legyőzte. A halálfélelem mozdulata ez, amelyik tudja, hogy valóban semmi más segítség nincsen. Még akkor sem, amikor figyelmezteti ez a Valaki, hogy hasad a hajnal, és ha őt nappali fényben látja meg Jákób, azt el nem hordozhatja. (Az Ószövet-ség szerint, aki Istent meglátja, az a látványtól nyomban meghal.)

A körülmény, ahogyan vitázni kezdett, mély összefüggéseket árul el. Húsz évvel ezelőtt Isten azt mondta neki, hogy ő vele van. Most erre felelt, hogy akkor „nem bocsátlak el.” Később azt az ígéretet kapja, hogy benne áldatnak meg a földnek összes nemzetségei (1Móz 28,14). Most felragyog az arca: Végre megáldja hát őt?

Ekkor bekövetkezett a csoda. A győztes ismeretlen engedte, hogy egy nyomorékká ütött emberfia halálfélelemben átkarolja, és szavánál fogja. Nagypénteken így szorították meg emberkezek Jézust, és ő a szorításnak engedve a keresztre ment, hogy a bűnös emberek számára szabadulás lehessen. Nagypénteken ugyanez történt, mint ezen az éjszakán. A győztes nem triumfált, hanem bűnné lett érettünk (2Kor 5,21), hogy mi az ő halála árán szabaduljunk a bűneinktől.

IV. A kiengesztelés

Isten negyedszer arról tesz bizonyosságot ígéjében, hogy Jákóbnak Ézsauval, a testvérével is rendeznie kell a dolgát, hogy új élete legyen. A 13-21. versekben arról olvassunk, hogy Jákób hogyan értékelte át az Ézsauhoz fűződő viszonyát. Első terve az volt, hogy lenyűgözi Ézsaut a dicsekedéssel. Elmondja neki, hogy mivé lett húsz évi távollét után. De aztán az Ézsau seregétől való félelem és Isten jóságának a megismerése után derengeni kezdett a szívében, hogy az Ézsauval való viszonyát is a bűn rontotta meg. Ezt jóvá kell tenni.

A 21. versben nagyon szép szójáték rejlik. Az a két kifejezés, hogy „*megengeszteltem őt*” és „*kedves lesz a személyem előtte*” eredetileg azt jelenti: az arcát betakarni, illetve felemelni.⁷ Valahogy így lehetne tehát körülírni Jákób mondatát: a bűnös ott áll lehajtott fejjel a bírāja előtt, akinek a szeme a jogos haragtól villámokat szór. Be kell takarni a bíró arcát, hogy hunyjanak ki szeméből a harag villámai. Fel kell emelje az én lehajtott fejemet, hogy belenézhesek megbékélt szemébe.

Ezért hajlandó mindent megtenni. Hajlandó lenne a testvérével való megbékélésért, a bűne kiengeszteléséért odaadni minden vagyonát, aztán ismét megfogni a vándorbotot és elindulni túl a Jordánon, mint húsz évvel ezelőtt. Az egymás után következő nyájak porfelhője – alig ült el az egyik, máris kél a másik – ennek a szolgálatnak a végtelenbe nyúló sorozatát akarja kifejezni. Egész élete szolgálat, áldozat lesz, csak takarja el a villámokat szóró haragos arcot.

Budapest ostroma alatt történt, hogy egy lelkész meglátogatott egy rákos betegget. Az asszony tudta, hogy rákja van. Sokat szenvedett és zúgolódott. Beszélgetés közben arról panaszkodott, hogy májat kellene ennie, de hol juthatna most hozzá. A lelkész vigasztalta, erősítette az ige szavaival. Azzal ment el, hogy eredményesen szolgált mellette. Eltelt jó két hét, mikor a lelkész véletlenül hozzájutott egy kis májhoz. Eszébe jutott a rákos asszony és egy hirtelen ötlettel a saját családjától is

⁷ A *kippar* értelmezésének történetéhez tartozik, hogy sokáig az arab *kafaru* ('befed') gyökkel hozták összefüggésbe, ami kifejezi az engesztelést, mint a bűnök elfedezését. A Koránban a *kafaru* több helyen a megbocsátás szavaként fordul elő (pl. „*Én veletek vagyok. Ha elvégezték az imádságot és megadjátok a zakáatot* [kötelező adakozás, ld. 2,110], *bisztek a küldötteimben és támogatókat őket és tisztességes költséont kölcsönöztük* *Allabnak, akkor bizony eltörölöm [kafaru] a rosszcsellekedeteiteket, és kertekbe foglak bebocsátani benneteket, amelyek alatt patakok folynak*” [5,12]). A *kippar* gyököt újabban összefüggésbe szokták hozni a babiloni *kuppuru* szóval, aminek jelentése 'kultuszilag megtisztítani.' Ez azoknak a papoknak a tevékenységéhez tartozott, akik bizonyos elhárító rítusokat végeztek. A babiloni újév ünnep alkalmával rituálisan megtisztítottak mindent; házat, templomot, várost stb. Az ószövetségi kultusszal összehasonlítva kitűnik, hogy a babiloni kultuszban sem engesztelő áldozat, sem bűnért való áldozat nincsen, a vérnek sincs olyan szerepe a kultuszban, mint az Ószövetségben. Egy harmadik kísérlet a szó eredetének tisztázására, a *kopar* ('váltságdíj') szóból való levezetés. Valószínű ez is kétséges, mert a *kopar*-nek jogi kifejezés lévén a kultuszi gyakorlathoz nem sok köze lehet. Az ígéhirdetésben említett „*kedves lesz személyem előtte*,” azaz az 'arc felemelése' a héber *násá'* gyökkel van kifejezve.

megvonva felküldte a beteg asszonynak. Jó idő telt el, amikor újból meglátogathatta. Az asszony ezzel fogadta: Nagytiszteletű úr, én egy vallomással tartozom. Amikor itt volt, szépen beszélt, tetszett is a szava, de nem hittem, amit Krisztusról meg az Isten szeretetéről beszélt. De amikor a májat felküldte, akkor elhittem.

Gandhitól, a nagy indiai államférfitől egyszer megkérdezte egy misszionárius, hogy mit kellene tenni India krisztianizálása, keresztyén hitre térítése érdekében. Gandhi nagyon röviden válaszolt: Önöknek, keresztyéneknek úgy kellene élniök, mint ahogy a Mesterük élt.

Igen, a bűneink jóvátétele a szolgáló élet. Nem mintha ezzel meg lehetne fizetni a kegyelmet, hogy Isten nem haragszik többé. Jákób sem fizetségképpen tette, nem is lehetett bizonyos abban, hogy Ézsau megbocsát, mert így mondta, „*talán fel-emeli az arcomat*” (magyar fordítás: „*talán kedves lesz személyem előtte.*”). Mégis megpróbálta kiengesztelni, és a nyájak után felszálló porfelhő betakarta Ézsau haragvó arcát. Nekünk eszünkbe jut egy másik éjszaka, amikor Jézus Krisztus megtörte a kenyeret és kitöltögette a bort, majd a tanítványainak adta, s ezt mondotta: ez az én testem, ez az én vérem. Azt ígérte nekik, hogy ez a megtörtetett test és ez a kiomló vér betakarja a haragvó Isten arcát. Mert Isten mindent lát, csak egyet nem. Azt, amit Krisztus vére eltakar.

Ne felejtjük el azt az ígét, „*ha a te atyádjának valami panasza van ellened, hagyd ott az oltár előtt ajándékosodat, és menj el, elébb békéld meg a te atyádjával, és azután eljövén, vidd fel a te ajándékosodat*” (Mt 5,24). Mert az új életben ez is kell, hogy rendezzük a dolgainkat az emberekkel.

V. Múlt és jövő

Igénk ötödik üzenete úgy fogalmazható meg, hogy Jákóbnak nemcsak a múltja eltörléséért, hanem a jövőre áldásaiért is meg kell harcolni. Az engesztelő ajándékok elküldése nem nyugtatta meg Jákóbot. Nyugtalanágában éjjel felkelt, átköltözött mindenét a gázlón (23). Aki látott arról a vidékről fényképfelvételeket, és maga elé képzele a földrajzi körülményeket, az világosan látja, hogy Jákóbnak ez a lépése annyit jelentett, hogy elébe ment a veszedelemnek. Sima, tág terű partról szakadékos, zezugos partra költöztek, ahol a hegyekből úgy zúdulhat rájuk az ellenség, mint a felhőszakadás. Úgy ment a vihar elé, mint ahogyan az egészen nagy óráknak szokott az ember csendben és higgadtan elébe menni. Jöhet immár Ézsau serege.

De nem jött. Ahogy ott egyedül várt a sötét éjszakában, megérkezett Valaki, akit egyáltalán nem várt. Ez a valaki birokra kelt vele. Most nyílt meg igazán Jákób szeme. Most jött rá, hogy nem a sorsa, nem Ézsau vagy annak a harcosai, hanem valaki egészen más az ő igazi ellenfele. Akit az előbb segítségül hívott a bátyja ellen, az jött el, és íme kiderül, hogy ő az ellenség! Vele kell megvívni. Mell a mell ellen harcolnak. A héber szó azt jelenti, hogy szinte összefonódnak.⁸ Egyetlen szót sem váltanak egy-

⁸ Az *'ábaq* gyök csak itt és a következő versben fordul elő. Mivel kevés helyen találkozunk vele, összehasonlító elemzést végezni nem lehet. A szótárak összefüggésbe hozzák az *'ábâq* ('finom felszálló por') főnévvel. Az *'ábaq* gyökében a 'valamihez kapcsolódás,' 'egybefonódás' jelentést vélelmezik (Gesenius, Wilhelm: *Hebräisches und aramäisches Wörterbuch über das Alte Testament* (bearb. Buhl, Frants), 17. Aufl. Springer Verlag Berlin-Göttingen-Heidelberg, 1959. 7., Koehler, Ludwig & Baumgartner Walter: *Lexicon in Veteris Testamenti libros*, E. J. Brill Leiden, 1958. 8.). A héber szövegben az *'ábâq* egybecseng *jabbqo* névvel. Claus Westermann három lényeges megjegyzést tesz ennek az

mással. Csak harc van és sötét éjszaka. A szöveg olyan tömör és olyan költői, hogy szinte azon gondolkodik az ember, hogy hús-vér emberrel harcol-e Jákób, vagy csak szimbolizált lelkiismereti tusakodás ez. Luther azt mondja, hogy Jákób Krisztussal tusakodott. De hát honnan tudta volna ezt világosan az egykori szövegíró?

Ekkor következik a csípőcsont kifordítása. Orvosok véleménye szerint az ember testén ez az a pont, aminek sebesülésével az egész test mozgásképtelenné válik. Jelképesen azt jelenti ez, hogy Isten összetöri a bűnös embert, hogy újat teremtsen helyette.

VI. A leleplezés

A hatodik tanítás arról szól, hogy Jákóbnak ahhoz, hogy új élete legyen, le kell lepennie önmagát. Az Ismeretlen megkérdezte tőle, mi a neve (27). Jákóbnak vallani kell, nem bemutatkozni. Amikor kimondta, hogy Jákób a neve, bevallotta magáról, hogy csaló. (Hiszen ez a neve jelentése.) Most szolgáltatva ki magát egészen Istennek. Mert abban az időben, aki a nevét megmondta, az kiszolgáltatta, átadta a maga lényét egészen a másiknak.⁹ A Sátán ezt a megvallott lényegét akarta titokban tartani Jákóbnál is, nálad is, nálam is. Jézus Krisztus azonban felfedi, mint egykor a gadarai megszállottnál: Mi a neved? Légió a nevem (Mk 5,9).

Szóval vállalni kell. Nem megy másképp. Ez az új élet ára. Istennel igazán találkozni csak így lehet. Az ismeretlen valaki a megvallott nevet és a lényegét elvette. Adott helyette új nevet és ezzel új életet. Az Izrael név azt teszi, Isten küzd. Kicsit különösnek látszik, hogy nyomorékká útvé, megalázva, kiszolgáltatta történik vele ez a változás. De hát Istennél ez mindig így van. Az ő ereje a mi erőtlenségünk által végeztetik el, s elég nekünk az ő kegyelme (2Kor 12,9).

A csaló tehát megszűnt, és Isten harciosa elindult az új életbe. Mai nyelven úgy mondhatnók, hogy Jákób bűnbocsánatot kapott és új életet. Ő így foglalta össze az élményt: Láttam Istent. Istent látni ezek szerint azt jelenti, hogy Isten lehajol ahhoz, aki egészen az ő kezében van és halált érdemel, azt felemeli, és megbocsát neki. Istent látni azt jelenti, elfogadni a megbocsátását.

Istent látni, ma azt jelenti, felnézni a keresztre, és látni rajta Isten Fiát, akiben bűnbocsánatot kaptunk. Ez által a Jézus Krisztus által számunkra is van új élet és reménység.

igének a magyarázatok. Először, hogy Jákób tusakodik egy angyallal a Jabbók patakjánál. Másodszor, Jákób egyedül van, védtelen, segítségre sehonnet sem számíthat. Egy férfiú tusakodott vele. A harc olyan, mint egy rablótámadás, vagy mint egy gyilkossági kísérlet. Jákóbot váratlanul és meglepetészerűen éri az eset. Harmadszor, a férfiú mint a rabló nem várhatja meg a hajnalt. A támadó – mint rabló – el kell, hogy rejtse a kilétét, nevét sem árulhatja el. Mindhárom vonás – egyedüllét, váratlan támadás, a támadó kilétét titok fedi – megfelel a vallásokban világszerte előforduló mozzanatoknak. Egy gonosz démon megtámad egy embert, hogy bántalmazza. Az Újszövetségben betegséget okozó gonosz lélekként, Jákób történetében pedig egy éjszakai vagy/és folyami démonról van szó, akinek a képzelet talán a Jabbók révén történő éjszakai átkelés veszélyességével függhetett össze. A küzdelem az áldás megszerzéséért folyik. Gondolhatunk ennek kapcsán az áldás ősi vallástörténeti értelmére, hogy annak továbbadásakor tulajdonképpen az illető (istenség) hatalma is átadódott. Az áldás megszerzése nem önmagáért történt, hanem azért, hogy hasonló eset Jákóbbal ne fordulhasson elő többé (ld. BK. I/2. 629.). A történet vallástörténeti szempontból több ponton egybevethető a crux interpretumnak számító 2Móz 4,24 kk.-ben leírt történettel.

⁹ Ld. a 11. lábjegyzetet a 146. oldalon.

Jegyzetek a 1Móz 32,1-32 verseihez

Amikor Jákób átkelt a Jabbók révén, ezzel döntött. Nem akart kitérni a találkozás elől. Sorsát ellensége kezébe tette le. Várt az ellenségére az éjszakában. Ekkor még nem tudta, hogy nem Ézsau, hanem Isten a bűn számonkérője, tehát az ellensége.

A 27 kk. verseket Hós 12,4-5 világítja meg, ahogyan az egész elbeszélés igazi tartalmáról Hóseás próféta rántja le a leplet. Jákób imádsággal győzött ellenfelével szemben. Tudta, hogy csak egy esetben menekülhet meg a bűnhődés elől, ha az a Valaki meghallgatja a kérését és megáldja őt. Tehát, ha könyörül rajta. Így „kiharcolja” a bűnbocsánatot. Közben pedig összetörik az óember.

Jákóbnál ez a harc az áldás körül folyt. Ábrahám azt az ígéretet kapta, hogy az ígéretek az elsőszülöttségi vonalon futnak tovább. De Jákóbnál a helyzet megfordult. Amikor még meg sem született, atya azt a kinyilatkoztatást kapta, hogy a nagyobbik szolgál a kisebbnek. Attól kezdve Jákób ezért az áldásért harcolt. Egy alkalmas pillanatban Ézsautól megszerezte az elsőszülöttségi jogot, atyjától, Izsáktól pedig csalással szerezte meg az atyai áldást. Ezért menekülnie kellett.

Amikor visszafelé jött, akkor sem önként jött, hanem Isten parancsolta, hogy jöjjön és a parancsban újból az áldásról van szó. Amikor találkozott Istennel, ezért az áldásért könyörgött. Most Istennel harcolva meg is kapta. Az új neve arra emlékezteti, miképpen lett övé az áldás.

Az áldásra, az elhívásra ugyan méltatlan, de az áldás azt jelenti, hogy Isten kegyelmesen újjáteremti. Az új névadás azt is jelenti, hogy a múlt le van zárva. A történet arról beszél, hogy ezért a kegyelemért tusakodni kell!

Különös ez a felolvasott igeszakasz. Nem hiszem, hogy minden ízében értitek ezt a történetet. Látszik rajta, hogy nagyon régi időből maradt ránk. Sok nemzedék alakította, míg a mai formájában bekerült a Bibliába. Arról szól, hogy Jákób egész éjjel birkózott egy titokzatos idegennel, akiről a végén kitűnik, hogy maga Isten van jelen benne és általa. Hallunk arról, hogy honnan vette nevét egy jelentős izraelita város. Magyarazatot kapunk arra, hogy miért nevezték Isten népének ősatyját és magát a népet is Izraelnek. Végül egy különös vallási szokást is megmagyaráz a történet. Izrael fiai mind a mai napig nem eszik a csípő forgójának inas húsát.

A Szentírás ősi mondák és hagyományok nyelvén szól hozzánk. Abban az időben emberek és városok beszélő neveket viseltek. Próbáljuk kihámozni ebből a jelbeszédből Isten Szentlelkének mára szóló üzenetét.

Lábántól van éppen visszatérőben. Készül az Ézsauval való találkozásra. Isten szüntelenül elhalmozta kegyelme jeleivel, de ő sokszor válaszolt hálátlanul erre a kegyelemre. Remegve könyörgött Istenhez, mentse meg bátyja jogos haragjától, de maga sem volt biztos, szabad-e ilyet kérnie. Isten meghallgatta az imádságot, de nem egészen úgy segített rajta, ahogy Jákób a nagy szorultságában kérte. Amikor a családját és a vagyonát átszállította a gázlón, szembe találta magát egy ismeretlennel, aki férfias erővel támadt rá. Jákób attól tartott, hogy ezen az éjszakán bevégzi az életét.

Végül is más irányt vett a küzdelem. Jákób már azt hitte, legyőzheti a titokzatos másikat. Ekkor amaz egyetlen mozdulattal ráeszméltette a hatalmára. Kificamította Jákób csípőjét, aki megalázva feküdt a földön, az idegen pedig távozni készült. Jákób felismerte a helyzetet, és lánggra lobbantja benne a régi vágyat, úgy érzi, itt az idő a lopva szerzett áldás szentesítésére.

Isten a vele való találkozás során lényegében minden embert össze akar törni. Miért volt szüksége Jákóbnak arra, hogy kétszer találkozzék Istennel? Mert Bételben még nem volt összetörve, nem volt benne bűnbánat. Még alkudozott: „*Ha Isten velem lesz és megőríz engem ezen az úton, amelyen most járok, és ha ételül kenyeret, s öltöztül ruhát ad nekem, és békeséggel térek vissza az én atyámnak házához, akkor az Úr lesz az én Istenem*” (1Móz 28,20). Majd akkor oltárt épít neki, majd akkor tizedet ad (28,22).

Mikor másodszor találkoztak, Jákóbnak már nem voltak tervei, kikötései. Érezte, hogy itt a vég, ha Isten nem segít. Ez az összetört ember viaskodik, könyörög reggelig. „*Nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz*” (1Móz 32,26). Ennek az állapotnak csak apró, szemmel látható jele Jákób megbénult forgócsontja.

Isten ezt akarja mindenkivel elérni. Össze akar törni. Amíg így kiáltunk fel:

*„Én Istenem, én bűnös ember
Itt állok szent színed előtt.
Bűneim árja, mint a tenger
Hullámaival elfödött.
Én Istenem, én Istenem!
Könyörülj árva lelkemen.”¹⁰*

Tőlem függ, hogy Istennek milyen nagyot kell rám ütnie, hogy összetörjek. Mert Isten nem végez fél munkát. Ki itt lenn nem törik össze, annak ott fenn kell összetöretnie, de akkor már az ítélet és nem a kegyelem kalapácsa alatt.

Jákób két találkozása Istennel arról beszél, hogy Isten minden emberből új embert akar teremteni. Azért tör össze, hogy újjáteremtsen. Az öregedő Jákób a Jabbók révétől sántikálva vonszolja magát, de érzi, hogy bár megsántult, új életet nyert, mert „*láttam Istent és megszabadult az én lelkem*” (30).

Jákób ki akart békülni a testvérbátyjával, halálos ellenségével, mert érezte, hogy a harcban ő a gyengébb, és nyomorultul elpusztul háza népével, nyájaival együtt. Egy félelmetes éjszakán, amikor egészen egyedül maradt, megjelent a sátrában egy hatalmas férfiú, és birkózni kezdett vele. Az ismeretlen ellenségnek nem látta az arcát, nem is sejtette a nevét, csak azt tudta róla, hogy az életére tört. Ropogott a csontja, elfulladt a lélegzete, nem segíthetett senki, menekülni nem lehetett, meg kellett küzdeni asszonyért, gyermekért, a nyájáért, magáért az életért.

Jákób birkózott a sorssal. Vajon nem ezt csináljuk-e mi is? Ha álmatlan éjszakákon arra gondolunk, mi lesz velünk, nem halljuk, milyen baljóslatúan suhog a Jabbók vize? Sátrunk függönye mögül előlép egy roppant ismeretlen: a sorsunk, mely tusára hív. Igénk e tusában két kijelentésre tanít:

1) Az egyik így szól, hogy lássuk meg a sorsban Istent. Jákób a sátrába lépő erős ellenségről azt hitte, hogy Ézsau vitéze, vagy talán maga Ézsau. Aztán arra gondolt, hogy az ismeretlen egy természetfeletti erő. Nagyjából az, amit a mai gondolkodás *sorsnak* nevez. Csak reggel tudta meg, hogy a nagy tusázó maga Isten.

¹⁰ Evangélikus Énekeskönyv 423.

A sors Isten. Éppen a református keresztyénség, amely Isten szuverenitásáról tanít, hirdeti, hogy sors nincsen, csak Isten van. Azt, hogy mik vagyunk, és mi történik velünk, maga az örökkévaló Isten dönti el.

Ha úgy döntött, hogy megbünteti az atyák vétkét a fiakban, és a mai nemzedéket véres gombolyagba gyúrja, nem lenne-e jobb felordítani az égbe: Kyrie eleison! A halál küszöbén elcsókolni a bocsánat csókjait.

De ha úgy szól a végzés, hogy adok neki kegyelmi időt, hogy megtérjen és éljen, ha mellettünk döntött, ki szállhat szembe vele? Ha ő a Sors és ő velem van, benevetek a halál arcába. Isten az én sorsom.

2) A sorsomban megjelenő Istent Jézus Krisztusban ismerhetem meg.

Isten áldása. Ennek az igének a témája közös szükségünk, hogy Isten áldása nyugodjék rajtunk. Ez a Biblia egyik központi mondanivalója: az áldás és az átok. „*Ha pedig szorgalmasan hallgatsz az Úrnak, a te Istenednek szavára [...], áldott leszel a városban, áldott leszel a mezőben. Áldott lesz a te mébednek gyümölcse, a te teheneidnek fajzása és a te juhaidnak ellése.[...]. Ha pedig nem hallgatsz [...], átkozott leszel a városban és átkozott a mezőn[...]. Bocsát az Úr tereád átkot, bomlást és romlást mindenben, amit kezdesz vagy cselekszel*” (5Móz 28,1 kk.).

Ha az emberek meghasonlásban vannak, akkor átkozzák egymást, de amikor egyetértésben vannak, akkor áldják egymást. A lélekben való élet véget nem érő küzdelem, amelynek a célja, életünket összhangba hozni Isten akaratával.

A jellem megváltozása. A név az ember igazi valóját, a jellemét jelentette. A nagy kérdés, megváltoztatható-e az ember jelleme? Jákób új nevet és új természetet kapott. Mindnyájunknak sajátos természete van, amelyet részben örököltünk, részben eredményeink és kudarcaink alakítottak. Általában nem érezzük könnyűnek, hogy ezzel a természettel éljünk. De most buzdítást nyertünk arra, hogy ha állhatatosan törekszünk az áldás után, Isten összhangba hoz bennünket ránk vonatkozó akaratával.

Színről színre az Istennel. Peniél Isten arcát jelenti. Ez volt a legnagyobb áldás. Látni Istent színről színre. Az élet nem könnyű küzdelem, de ha mi szembenézünk azzal, ami jön és nem bújunk ki a nehézségek és megpróbáltatások elől, eljön az a nap, amikor felragyog nekünk a napfény még akkor is, ha a küzdelem jelei mindvégig megmaradnak rajtunk.

Az Újszövetségben Urunk áldását ígérte az alázatosoknak, irgalmasoknak, tiszta szívűeknek. Utolsó feljegyzett tette az volt, hogy áldásra emelte a kezét, segítve bennünket, hogy az ő Atyjának áldása alá jussunk.

Az idegen megkérdezi a nevét. A név ennek a kornak a gondolkodása szerint magát az embert jelenti. Amikor Jákób kimondja a nevét, ezzel le is leplezi magát. Jákób vagyok. Ez a név azt jelenti, csaló vagyok. Szélhámos és tolvaj. Egy egész életre megloptam a bátyámat.

Ő maga nevezi nevén a bűnt, amely idáig kergette. Isten színe előtt teljes értékű bűnvallás ez. Ettől a perctől kezdve új emberré lesz. „*Izrael legyen a neved, mert barcoltál Istennel, emberrel és győztél*” (1Móz 32,28). Azért győzött Jákób, mert magát győzte le, s engedte Istent úrrá lenni az életén. Úgy epedt Isten áldásáért, hogy csálni is képes volt érte. Most megkapta az áldást – kegyelemből.

Válaszul *Jákób is megkérdezte* a titokzatos Valaki nevét, de nem kapott választ. Isten nem szolgáltatja ki magát az embernek.¹¹ Továbbra is korlátlan ura marad Jákób életének. De az most már bizonyos, hogy az Urat látta színről színre. Jákób korának a hite szerint az a halált jelentette. Ám Jákób mégis életben maradt. Erről beszél a város neve, Peniél ("Isten színe"). A nép itt született, és az étkezési tilalommal Istennek arra a hatalmas erejére emlékeztet, amely földig alázza a vele viaskodó Jákóbot.

Izrael népe arról vall ebben a történetben, hogy egész élete az Istennel való viaskodás volt. Egyetlen vágya volt, miként Jákóbnak, hogy részesévé legyen az ígéreteknek. Hányszor járt helytelen úton ennek a váagnak a megvalósításáért! De ilyenkor újból és újból megtalálta a megbánás helyét. Ki merete mondani Isten és emberek előtt a bűnét, és Isten kegyelme által Jákóbból ismét Izrael lehetett.

Végül azt is elmondja az elbeszélés, hogy Isten ezzel szemben sohasem árulta el a nevét népének. Ő mindig titok marad. Népének naponként kell tőle elkérni a kijelentést, és megkeresni az engedelmesség útját.

Ma is úgy van, hogy az egyház szüntelenül bűnök elől menekül. Azt is tudja, hogy aki szemtől szembe találkozik Isten haragjával, az halál fia. Minket megajándékozott az étellel az Úr Jézus Krisztus által. Az a kérdés, ki meri-e mondani a kegyelmet nyert egyház a bűnei nevét. Ha mi magunk elítéljük a csaló Jákób útját, Isten megszabadít tőle. Csak egyben jutottunk tovább: Isten az Újszövetségben Jézus Krisztusban megmutatta az ő nevét. Azt, hogy ő Szabadító. Azt kell megértenünk

¹¹ Isten nem szolgáltatja ki magát az embernek, de kijelenti magát neki. Ez az ő ön-leleplezése. A 1Móz 32,29 versében Jákób kérdezte az ismeretlen idegent a neve felől, de az kitért a válasz elől, helyette megáldotta Jákóbot. Jákób előtt tudott volt, hogy a név ismeretének kulcsfontossága van. Ez általános ókori keleti gondolat volt. Az ókori ember felfogása szerint a név nem csupán sajátos ismertető jel, hanem a név és annak viselője között szoros lényegi kapcsolat áll fenn. *Von Rad* így mondja ezt, hogy a név viselője nevében létezik, ennél fogva a név viselőjének lényegét fedi fel, vagy legalább hatalmáról árul el valamit (von Rad, Gerhard: *Az Ószövetség teológiája I.*, 149.; ugyanígy: Schmitz: *Namenglaube*, in: RGG³. IV. 1301.). A név a viselője belső tulajdonságait és lényegét foglalja magában, s aki a *nevet ismeri*, az illető hatalmában is részesül. Pákozdy László Márton másokat idézve utal egy egyiptomi paralellre, melyből kiderül, hogy a névnek milyen lényegi jelleget tulajdonítottak.

„Izisz ravasz nő volt. Szíve (= akarata) erősebb volt egymillió embernél, okosabb volt egymillió istennél. Nem volt semmi, amit ne tudott volna égen és földön, akár *Re*, csak *Re* titkos, hatalomteljes nevét nem tudta. Elhatározta, hogy csellet megszerzi. *Re* naponként megtette útját horizonttól horizontig (mint Nap). Izisz egy mérges kígyót teremt, és elrejtí *Re* útjában. *Ret* megmarja a kígyó, s mérge hatni kezd. Fájdalmától megrendül a mindenség. Magához kiáltja az isteneiket, hogy mágiuk mondataikkal meggyógyítsák. Közben sokat *beszél tulajdon neve rejtett voltáról*. Az istenek összesereglenek. Izisz hízelkedve kérdi isteni atyját, mi baja. *Re* elmondja. Izisz erre kéréli: »*Mondd meg nekem a neved, óh isteni atyám, mert azáltal él valaki, hogy a nevét recitálják...*« *Re* ekkor himnikus zsolnártílusban elkezd mondani: »*Vagyok az ég és föld teremtője...*, aki csinálta az eget és a két horizont titkait, hogy az istenek lelke helyet találjon benne. [...] Mindezzel azonban, amit mondott, semmit sem mondott, a méreg továbbhatott, mert a »*merét*« nem árulta el. Izisz azért így szólt: »*Neved* nincs azok között, amiket nekem mondtál. Ha megmondod nekem, a méreg megszűnik, mert akinek a nevét kimondják, az él.«”

A dialógus végén *Re* végül is eskü alatt fülébe súgja Izisznak a *maga titkos nevét*. Izisz a név által egy varázsmondással meggyógyítja *Ret*: »*a nagy Izisznak, az istenek úrnőjének, Re tulajdon nevének ismerője mondása által*« (in: Pákozdy László Márton: *Ószövetségi revízióink kérdései II. Exodus 3,14 értelmezése és fordítása* in: Válogatott tanulmányok az általános és bibliai vallástörténet köréből I/1. Budapest, 1984. 125.).

ebből, hogy Istennek a világgal nincsen semmi más akarata, mint az, hogy segítsen rajta.

NEM BOCSÁTOLAK EL, AMÍG MEG NEM ÁLDASZ ENGEM!

LECTIO: 1MÓZ 28,10-13A. 18-21

TEXTUS: 1MÓZ 32,23-31

Nagypéntek reggelén a templomjáró emberek közül kinek nem jut eszébe Ézsaiás próféta jóvendölése, midőn így ír: „*vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnbödött, hogy nekünk békeségünk legyen, a sebei árán gyógyultunk meg*” (Ézs 53,5). Igen, a nagypénteki kereszt arról beszél, hogy az ő sebei árán meg lehet gyógyulni. Ezért ma én a felolvasott igék alapján arról szeretnék beszélni, hogy miképpen lehet az embernek új élete.

1950-ben jártam először Salzburgban. Meglátogattam az érseki rezidenciát is. Életem egyik legfélelmetesebb emléke, amikor végignéztük a kínzókamrát. Középen állt egy kerek kút, amin vödör helyett csak egy kampó volt. Erre akasztották rá ruhájánál fogva a vallatásra ítélt foglyot, aztán leeresztették egy szinttel lejjebb, a tigrisek, párducok és egyéb ragadozó állatok ketrecébe. Az állatok fel-felugráltak, és bele-belemartak a halálra rémült fogoly testébe. Úgy játszottak vele, hogy ha ugrott az állat, kicsit feljebb húzták. Így vallatták.

Láttam továbbá egy szűk kis cellát, amelynek két oldala vasból volt. A két vasoldal egy-egy kívülről fűthető kazánnak volt a hátsó fala. A kazánokat addig fűtöték, míg a belső falak izzani kezdtek, és a fogoly elevenen megsült.

De a legfélelmetesebb egy jelentéktelennek kinéző kis kamra volt, amelyben egy ember alig tudott felállni. A vezetőnk elmondta, hogy ennek a kamrának nincs se ajtaja, se ablaka. A halálra ítéltet egy nyíláson lökték be, s amikor a szeme megszokta a félhomályt, egyszer csak észrevette, hogy a mennyezet valami külső gépezet segítségével nagyon lassan egyre süllyed és pillanatok alatt kiszámítható, mikor fogja elérni a padlót. Ebből a szorításból nem volt kiút.

Valami ilyenféle érzés lehetett úrrá Jákóbon a Jabbók révénél. A háta mögött Lábán üldöző csapata, a túlsó oldalról pedig már idehallik a bosszúra készülő Ézsau seregének a közeledése. Ézsaut becsapta, Lábánt meglopta. Valóban nagy szorultságban volt, halálfélelemben. Mert két dolgot nem akart észrevenni. Először azt, hogy a halálos veszedelmének az oka a saját bűnei. Másodszor azt, hogy az előrenyomuló emberi bosszúk mögött az isteni Bíró akarja őt felelősségre vonni, és önismeretre vezetni. Tehát, hogy neki nem Lábánnal és Ézsauval, hanem magával Istennel van számadása. Elrontott életünket hogyan lehet jóvátenni? Hogyan lehet új életet kezdeni?

I. Jákób életének csomópontjai

Igénk első tanítása, hogy életutunknak is vannak csomópontjai, ahol nagyon összeroldódnak a régi elintézetlen, le nem zárt problémáink. Ezeknek a sokszor a tudatalatti mélységből felbukkanó „ügyeinknek” az a jellemző vonása, hogy lelkiismeretfurdalás, szorongás formájában jelentkeznek, de ugyanakkor kívülről is szorongató események kísérhetik őket, és úgy tűnik, válságba kerül az egész sorsunk és a jövőnk. Melyikünk nem ismeri az ilyen egész embert érintő krízist, amit itt átélt Jákób? Ilyenkor van az embernek olyan érzése, hogy itt most már vége mindennek. Ezekkel a terhekkkel nem lehet tovább menni, itt most valaminek történnie kell, valami újnak, vagy bennünk vagy körülünk.

Jákób abban a téves elképzelésben élt, hogy a csalásai után eltelt húsz esztendő, és ez elegendő arra, hogy fátylat borítson a múltjára, hogy mindenki elfelejtse, ami történt, és hogy ő úgy kezdhet viselkedni, mintha semmi se történt volna. Ekkor érte a szörnyű meglepetés. Húsz esztendő távlatából is utoléri a bűnei. Ézsau nem felejtett. Hiába küld neki engesztelő ajándékot, követei jelentik, nagy sereggel közeledik, hogy bosszút álljon Jákóbon. Ekkor Jákób szívére rátelepedett a félelem. Annak a héber szónak, amit itt „félelemnek” fordítunk, nagyon érdekes a jelentése (32,7). A szűk térre való bezárás, az összenyomottság érzése rejlik benne.¹² Tehát pont az, amiről a középkori cella beszélt. Félelmében az ember persze segítség után néz. Jákóbnak eszébe jutott, hogy hátha segít a régi ravaszság. Gyorsan kétfelé osztotta a csapatot, mert ha az egyiket szétveri is Ézsau, hátha a másik megmarad. A bűneit fel nem ismerő, de a bűnei következményei alatt szorongó emberek nagyon hasonlítanak Jákóbra. Amikor az embereket utoléri a bűnei, megpróbálnak ravaszkodni, felejtetni vagy „megúszeni,” csak hogy ne kelljen számadásra hívni. De az elrontott életünkéből a magunk erejéből nincs kiút! Isten azt üzeni, hogy a bűn zsoldja a halál. Jézus Krisztus nagypénteki keresztre mutatja, hogy mennyire az!

Luther Márton, a nagy reformátor egyszer álmodt látott. A Sátán lépett hozzá, és egy hosszú listán elébe tárta a bűneit. Luther végignézte és elismerte. Ezek valóban az én bűneim. De te csak ennyiről tudsz? – kérdezte. A Sátán erre újabb listát mutatott, hosszabbat az előzőnél. Luther ezzel ugyanazt tette. A harmadik lista után a Sátán kárörömmel szólt Lutherhez:

- Így hát, Márton barát, menthetetlenül az enyém vagy! Luther nyugodtan válaszolt:

- Mondtam, hogy keveset tudsz, Sátán! Majd fogta a három listát, áthúzta őket, mondván:

- Jézus Krisztus, az én Megváltóm mindezt vérevel eltörölte! Ezt nem tudod te, Sátán. Igen, a bűneink szorításából csak Krisztusban van szabadulás! Ez az új élet első titka...

II. A dolgok rendezése

Igénk második tanítása az, hogy Jákóbnak nemcsak Istennel, hanem a megbántott testvéreivel, Ézsauval is rendeznie kell a dolgát. Mert nem elég csak megbánni és megsiratni a bűneinket, jóvá is kell tenni őket. Érdemes megfigyelni, hogy ott a Jábók partján (13-21) hogyan értékeli át Jákób az Ézsauhoz fűződő viszonyát. Első

¹² Id. a 6. lábjegyzetet a 138. oldalon.

terve az, hogy lenyűgözi Ézsaut a dicsekedésével: milyen gazdag lett 20 évi távollét után. De aztán az Ézsau seregétől való félelem nyomán feldereng a szívében, hogy a bátyjával való viszonyát is a bűn rontotta meg. Ezt pedig jóvá kell tenni. Azt mondta: „*Megengeszteltem őt az ajándékkal, amely előttem meg, talán szívesen fogad...*” (32,21).

Az eredeti szövegben itt arról van szó, hogy valakinek az arcát betakarni,¹³ illetve felemelni. Valahogy így lehetne tehát körülírni Jákób mondatát: a bűnös ott áll lehajtott fejjel a bírója előtt, akinek a szeme a jogos haragtól villámokat szór. Be kell takarni a bíró arcát, hogy hunyjon ki szeméből a harag, és fel kell emelni a bűnös lehajtott fejét, hogy belenézhesen a bíró megbékélt szemébe.

Jákób ezért hajlandó lenne mindent megtenni. A testvérével való megbékélést, a bűnei kiengeszteléséért hajlandó lenne odaadni minden vagyonát. Alig ül el az egyik nyáj porfelhője, már küldi utána a másikat. De az engesztelő ajándékok elküldése sem nyugtatja meg Jákóbot. Éjszaka felkel, és családját, minden vagyonát átküldi a gázlón (32,23). Aki látott már arról a vidékről fényképfelvételeket, és maga elé tudja képzelni a földrajzi körülményeket, az világosan látja, hogy Jákóbnak ez a lépése azt jelenti, hogy megadta magát a bátyjának. Hiszen egy tág terű partról költözött át egy zegzugos, szakadékos partra, ahol a hegyekből úgy zúdulhat rájuk Ézsau csapata, mint a felhőszakadás.

Igen, a bűneinket jóvá kell tenni. Nem mintha ezzel meg lehetne fizetni a kegyelmet, hogy Isten nem haragszik többé. Jákób sem fizetségképpen teszi, és abban sem biztos, hogy Ézsau megbocsát. Így mondja: „talán” felemeli az arcomat! Mégis megpróbálja kiengesztelni, hátha a nyájak után felszálló porfelhő betakarja Ézsau haragvó arcát.

Nekünk eszünkbe jut egy másik éjszaka, amikor Jézus Krisztus megtörte a kegyeret, kitöltögette a bort és a tanítványainak adta: Ez az én testem, és ez az én vérem. Azt ígérte nekik, hogy ez a megtörtetett test és ez a kiomló vér betakarja a haragvó Isten arcát. Mert Isten mindent lát, csak egyet nem: amit a Krisztus vére eltakar! Ez az új élet második titka.

III. Isten keres

Igénk harmadik tanítása az, hogy Isten is keres minket. Mindkét történetben azt olvastuk, hogy Jákób angyalokkal találkozott. De micsoda különbség van a két találkozás között! Az első találkozáskor szegény ember volt. Amikor égis érő lajtorját látott, ilyen fogadalmat tett: „*Ha velem lesz Isten, és megőriz ezen az úton, amelyen most járok, akkor az Úr lesz az én Istenem*” (28,20-21). Magányos, üldözött vándor, és íme még feltételeket szab Istennek. Nem ismertek ilyen embereket?

Amikor másodszor találkoztak, „*szembe jönnek vele*” Isten angyalai (32,2). Akkor a Bibliánk egy olyan szót használ, ami rajtaütésszerű találkozást jelent.¹⁴ Így is mondhatnám, rátaláltak Isten angyalai! Hiába jött éjjel, titokban, Isten elől nem lehet elrejtőzni.

Most már gazdag ember, négy felesége, egy sereg szolgálja és hatalmas nyájai vannak. De már nincsenek kikötései, érezte, hogy itt a vég, ha Isten nem segít. Amikor családját és egész vagyonát átszállította a gázlón, és a félelmetes éjszakában

¹³ Ld. a 7. lábjegyzetet a 140. oldalon.

¹⁴ Ld. az 5. lábjegyzetet a 136. oldalon.

egészen egyedül maradt, megjelent a sátrában egy hatalmas férfiú, és birkózni kezdett vele. Jákób először azt hitte, hogy Ézsau vitéze vagy talán maga Ézsau. De az ismeretlenek nem látta az arcát, nem sejtette a nevét, csak azt érezte, hogy hatalmas erővel támad rá. Ropogott a csontja, elfulladt a lélegzete, nem segíthetett senki, menekülni nem lehetett, meg kellett küzdeni az asszonyáért, a nyájáért, magáért a puszta életéért. Jákób attól tartott, hogy ezen az éjszakán bevégzi az életét. Így viaskodtak reggelig. Jákób már azt hitte, legyőzheti a titokzatos másikat, ekkor az egyetlen mozdulattal ráeszméltette a hatalmára. Kificamította Jákób csípőjének a forgócsontját, úgy, hogy ettől kezdve csak vonszolni tudta magát. Így akarja Isten összetörni az óemberünket.

Tőlünk függ, hogy Istennek milyen nagyot kell ránk ütni, hogy az óemberünk összetörjön. Mert Isten nem végez fél munkát. Aki itt lent nem törik össze, annak ott fenn kell összetörnie, de akkor már az ítélet és nem a kegyelem kalapácsa alatt. Ez az összetörtetés az új élet harmadik titka.

IV. Harc az új életért

Igénk negyedik tanítása, hogy a keresztyén embernek harcolnia kell az új életért. Igaz, a reformáció azt a jelszót írta egyházunk zászlójára, hogy kegyelemből, hit által nyerjük el Istentől bűneink bocsánatát, az új életet és az üdvösséget. De ez nem jelenti azt, hogy most már meg lehet spórolni az Istennel való tusakodást. Nézzétek meg, hogy harcol, hogy birkózik Jézussal a kánaáni asszony a leánya életéért, a kapernaumi százados a szolgája gyógyulásáért, vagy a jerikói vak a szeme világáért. Hogy ki volt, akivel Jákób itt a Jabbók partján tusakodott, azt már sokan találgatták. Kezdve attól, hogy a saját rossz lelkiismeretével vívódott. A szöveg olyan tömör és olyan költői, hogy szinte azon gondolkodik az ember, hús-vér emberrel harcol-e Jákób vagy csak szimbolizált lelkiismereti tusakodás ez? Az a valószínű, hogy álmában tusakodott, birkózott valakivel, és ez több volt, mint egy lidércnyomásos álom. A Biblia szövegéből csak annyi bizonyos, hogy az idegen, akivel küzdött, akitől Jákób áldást, bocsánatot, az új élet ígérését akarta kikényszeríteni, magát Istent képviselte. Ha álomban vergődött is Jákób, ez a vergődés olyan súlyos volt, hogy a csípője is kificamodott bele, amivel az egész teste harc képtelenné vált.

Jákób harca, a tusakodás az áldás körül folyik. Ábrahám annak idején azt az ígéretet kapta, hogy az ígéretek az elsőszülöttségi vonalon futnak tovább. De Jákóbnál a helyzet megfordult. Amikor még meg sem született, atyja azt a kinyilatkoztatást kapta, hogy a nagyobbik szolgál a kisebbiknek. Ettől kezdve Jákób ezért az áldásért harcolt. Egy alkalmas pillanatban Ézsautól egy tál lencsén megvette az elsőszülöttségi jogot, aztán egy kecskegödölye bőrével a kezén vak apjától megszerezte az elsőszülöttségi áldást is. Ezért kellett menekülnie.

Most, hogy visszafelé jön, most sem önként jön. Isten, akinek a segítségéről már meggyőződött, azt parancsolta, hogy menjen. Jákób most szaván akarja fogni Istent: Azt mondtad, térjek vissza hazámba, azt mondtad, megsokasítod a magomat, nos, akkor arra kérlek, szabadíts meg engem a bátyám, Ézsau kezéből, mert nagyon félek tőle, és végre áldj meg engem! „*Nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz engem*” (32,27). Megdöbbenő mondat! Képzeljétek magatokat egy magas toronyház lapos, korlát nélküli tetejére. Egyszer csak egy kéz taszítani kezd a tető széle felé. S amikor már-már elveszted az egyensúlyodat, mielőtt lezuhansz, mi az egyetlen, amit

tehetsz még? Az, hogy belekapaszksz a taszító kezébe. Mert ez az egyetlen, ami megtarthat! Jákób is abba a taszító kézbe kapaszkodott bele, amelyik azért jött, hogy számon kérje a múltját, a bűneit. A halálfélelem mozdulata ez, amelyik tudja, hogy valóban semmi más segítség nincsen. A győztes ismeretlen engedi, hogy a nyomorékká ütött ember halálfélelmében átkarolja őt, és az áldást megkapja.

A bűneitől szabadulni akaró embernek sincsen semmi más lehetősége, mint átkarolni a keresztet, amit éppen azért ácsoltak a Golgotán, hogy megítélje a bűneinket. Mit tettél már az új életedért? A tusakodás az új élet negyedik titka.

V. A leleplezés

Igénk utolsó, ötödik tanítása végül arra mutat rá, hogy ahhoz, hogy Jákóbnak új élete legyen, le kell lepleznie önmagát. Amikor az ismeretlen megkérdezte tőle, „*Mi a neved?*” (28,28), Jákóbnak nem bemutatkoznia, hanem vallani kellett. A név ennek a kornak a gondolkodása szerint az embert magát, igazi valóját, a jellemét jelentette. Aki megmondta a nevét, az kiszolgáltatta önmagát. Ezért kérdezte Jézus a gadarai megszállott gyógyítása történetében a démonokat: *Mi a neved? Bevallják, Légió a nevem* (Mk 5,9).

Amikor történetünkben az ismeretlen azt kérdezte, hogy ki vagy, mi a neved, azt akarta megtudni, eljutott-e már Jákób önmaga megismerésére. Az én nevem Jákób. Ez a vallomás azt jelenti, igen, csaló vagyok, szélhámos és tolvaj, aki egy életre megloptam a bátyámat és becsaptam vak, öreg édesapámat.

A nagypénteki eseményekkel arra akar rábírni bennünket Isten, hogy a kereszt világosságában belássuk, nagyok a mi bűneink, ha egy Ártatlannak kellett meghalni értük. Mert amikor Jákób maga nevezte nevén a bűnt, amely idáig kergette, ez Isten előtt teljes értékű bűnvallás volt. Ekkor hangzik el a feloldozás: „*Nem Jákób lesz ezután a neved, hanem Izrael*” (32,29). Az új névadás azt jelenti, a múlt le van zárva! Mai nyelven így mondanám, Jákób bűnbocsánatot kapott és új életet!

Igen, ez a nagy kérdés, hogy megváltoztatható-e az ember? Történetünk a koreabeli nyelven éppen ezt akarja elmondani, hogy Jákób, amikor új nevet kapott, lett új ember. A Biblia és a református teológia szerint, amikor az ember elnyeri Isten áldását, amikor megkapja Krisztusban bűneinek bocsánatát, akkor ingyen kegyelemből ajándékkul kapja a megigazolást, és egyúttal az újjászületés csodájában is részesül. Egy új ember születik meg bennünk a Szentlélek által. Isten egy új, kibontakozó, engedelmes élet csiráját ülteti el bensőnkben, amely később tovább fejlődik a megszentelődés útján. Noha az újjászületés szó nem szerepel a textusunkban, sőt ebben a formában az Ószövetség nem is használja, nyilvánvaló, hogy Jákóbnál erről van szó, ezt pecsételi meg az új név.

Még csak annyit tegyünk hozzá, hogy ez a döntő találkozás az Úrral nem intéz el mindent egyszer s mindenkorra, mert az óember megöklésének és az új ember megelevenítésének a folyamata egész életünkön át tart. Ahogy Luther mondta: újra ülünk rá a megölt óemberünk sírjára, nehogy ismét feltámadjon, aztán nézünk fel a golgotai keresztre, és a szívünk teljen meg hálaadással.

Bűneink leleplezése, az óember megöklése, ez az új élet ötödik titka. De ne menj el addig a templomból, míg azt nem mondtad Istennek: „Nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz engem!” Ezt tanítja Jákób története. Így lehet mindnyájunknak új élete. Segítsen benne Isten!

A HELVÉT HITVALLÁS III. ÉS IV. FEJEZETE

